

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman loppuraportti

Loppuraportin sisällysluettelo

- Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma tiivistetysti
- Kehitysohjelman hyötytavoitteet
- Hyötytavoitteiden toteuma
- Keskeiset onnistumiset
- Älykaupunkikehitys luontevaksi osaksi kaupunkibrändiä
- Hyötytavoitteiden toteutuminen ohjelman jälkeen
- Ohjelman kustannukset
- Kansainvälisen yhteistyön merkitys ja tärkeys jatkossa
- Opit ohjelman toteuttamisesta ja johtamisesta
- Liitteet

Älykaupunki kaupunkilaisille –kehitysohjelma tiivistetysti

Älykaupunki kaupunkilaisille –kehitysohjelman ohjelmakausi oli 06/2021-12/2025

Kehitysohjelman omisti kilpailukyky ja innovaatiot ryhmän johtaja Teppo Rantanen ja kehitysohjelman ohjelmapäällikkönä toimi Outi Valkama. Älykaupunki kaupunkilaisille –kehitysohjelma raportoi kaupunginhallitukselle.

Kehitysohjelman resurssit olivat 6,5 täysipäiväistä työntekijää ja vuosittainen budjetti oli noin. 1,3 miljoonaa euroa.

Kehitysohjelman toimintaa ohjasi lähtökohtaisesti kuukausittain kokoontunut Älykaupunki kaupunkilaisille –ohjausryhmä, jossa oli edustettuna kilpailukyky ja innovaatiot –ryhmän johtaja puheenjohtajana, digitalisaatio ja tietohallinto –ryhmän johtaja varapuheenjohtajana, strateginen ohjaus ja konsernipalvelut –ryhmän johtaja, strateginen ohjaus ja konsernipalvelut –ryhmän henkilöstöjohtaja, kaupunkiympäristön palvelualueen ympäristö- ja kehitysjohtaja, sivistyspalvelujen palvelualueen perusopetusjohtaja, elinvoiman palvelualueen apulaispormestari, Business Tampere Oy:n toimitusjohtaja ja elinvoiman palvelualueen kehittämispäällikkö.

Kehitysohjelman neuvoa-antavana foorumini toimi Advisory Board, jossa oli kutsuttuna kolme kaupunginvaltuutettua, Kunnallissalan kehittämissäätiön toimitusjohtaja, Tampereen yliopiston tutkimus- ja innovaatiopalveluiden johtaja, valtiovarainministeriön neuvotteleva virkamies, Business Tampere Oy:n ohjelmajohtaja, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n Business Development Manager, CSC – Tieteen tietotekniikka keskus Oy:n data-analyytikko, Tampereen Nuorisovaltuuston jäsenistään nimeämä edustaja, Nokia Oyj:n organisaatiostaan nimeämä edustaja, Elisa Oyj:n organisaatiostaan nimeämä edustaja, Gofore Oyj:n organisaatiostaan nimeämä edustaja ja Wapice Oyj:n organisaatiostaan nimeämä edustaja.

Kehitysohjelmalla jatkettiin Tampereen älykaupunkikehitystä ja ohjelmassa keskityttiin tekemään kaupungin toiminnasta ja kaupunkilaisten arjesta parempaa hyödyntämällä dataa ja tekoälyä ihmisten hyväksi eettisesti ja luotettavasti.

Kehitysohjelman hyötytavoitteet

Älykaupunki kaupunkilaisille –kehitysohjelmalle asetettiin kolme hyötytavoitetta (2030):

1. Kaupunkilaisten arjen sujuvuutta lisätään vahvistamalla käyttäjäymmärrystä, ennakointia ja toiminnan oikea-aikaisuutta
2. Alueen elinvoimaa vahvistetaan ja uuden liiketoiminnan syntymistä edistetään datan ja kestävän digitaalisen muutoksen avulla
3. Kaupungin asema digitaalisen muutoksen ja kestävän älykaupunkikehityksen kansainvälisenä edelläkävijänä vahvistuu

Hyötytavoitteiden toteuma

Kehitysohjelman hyötytavoite	Toteuma (liikennevalo)	Tilanneytteenveto
Kaupunkilaisten arjen sujuvuutta lisätään vahvistamalla käyttäjäymmärrystä, ennakointia ja toiminnan oikea-aikaisuutta		Kaupunkilaisille tarjotaan yhä laajempia digitaalisia palveluja, jotka tukevat arjen sujuvuutta ja viihtyisyyttä. Asukkaat voivat esimerkiksi hyödyntää liukkaudentorjuntaan perustuvia reaaliaikaisia tieolosuhteiden seurantajärjestelmiä sekä osallistua kulttuuriin virtuaalipalveluiden, kuten Vapriikin virtuaalimuseon, kautta. Myös yritysten toimintaedellytyksiä on parannettu tarjoamalla ennustepalveluja, jotka auttavat varautumaan kysyntään ja asiakasvirtoihin. Jatkossa kehitetään uusia palveluja entistä personoidumpaan suuntaan. Tavoitteena on tarjota käyttäjille oikea-aikaisesti heidän tarpeisiinsa räätälöityä tietoa, kuten pysäköintipaikkojen saatavuudesta, ajankohtaisista kulttuuritapahtumista ja lähiympäristön uutisista. Digitaalisten kaksosten hyödyntäminen mahdollistaa uusien alueiden ja palvelujen kokemisen virtuaalisesti jo ennen rakentamisen käynnistymistä. Tampere aloitti kaupallisen ratikan syöttöliikenteen autonomisilla busseilla ensimmäisten kaupunkien joukossa Euroopassa.
Alueen elinvoimaa vahvistetaan ja uuden liiketoiminnan syntymistä edistetään datan ja kestään digitaalisen muutoksen avulla		Seudun yritysten digitalisaatiokyvykkyksiä on vahvistettu lisäämällä datatalous- ja tekoälytietoisuutta yli 1 400 organisaatiolle yli 30 tapahtumassa sekä käynnistämällä useita tekoälyhankkeita, joiden kautta on tuettu yli 10 miljoonan euron TKI-rahoituksen saantia alueelle. Kansainvälistymistä on vauhditettu, ja yli 30 yritystä on saanut uusia markkina-avauksia muun muassa USA:ssa, Euroopassa ja Singaporessa. Tampere AI -ekosysteemi on kasvanut nopeasti 35 organisaatiosta yli 100:aan, ja sen suositusindeksi on NPS >80. Yli puolet vuonna 2024 perustetuista uusista yrityksistä liittyi tekoälyyn ja Tampereelle sijoittautui useita uusia AI-yrityksiä ulkomailta. Kehitysohjelman yhteiskehittämisen toimenpiteisiin ja nopeisiin kokeiluihin on osallistunut yli 100 yritystä. Tampere-brändille keskeisiä elämyssisältöjä on vahvistettu uuden teknologian avulla esimerkiksi Nokia-arenalla, suur tapahtumissa ja Moomin Charactersin kanssa. Liikumisessa on SmartRailissa Lyylässä tehty mm. Simulaattori, jolla koulutetaan ratikkakuskit. Smart rail on parantanut tuon ekosysteemin kilpailukykyä. Datatalouden edistämiseksi on aloitettu laaja-alainen toimenpideohjelma.
Kaupungin asema digitaalisen muutoksen ja kestävän älykaupunkikehityksen kansainvälisenä edelläkävijänä vahvistuu		Kaupungin digitaalisen muutoksen vauhdittamiseksi on valmisteltu ja integroitu Muutostoimisto-malli osaksi projektijohtamisen mallia. Muutostoimisto-mallin toiminnasta vastaa digitalisaatio ja tietohallinto -ryhmä yhdessä muun kaupunkiorganisaation kanssa. Tampereen kaupungin strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi on käynnistetty strategisten osaamisalueiden tunnistaminen ja priorisointi suhteessa tavoiteltuihin muutoksiin (mm. Digivisio ja digitiekartta). Samalla on vahvistettu konsernijohtajan johtoryhmän edellytyksiä johtaa digitaalista muutosta osana johtoryhmätyötä. Oppimispiirit ovat parantaneet henkilöstön valmiuksia edistää digitaalista muutosta omissa työtehtävissään. Samanaikaisesti on kehitetty tekoälyyn liittyvää osaamista ja hallintaa sekä tekoälyn eettisiä periaatteita on syvennetty uuden tiedon karttuessa. Kansainväliset projektit ovat avanneet uusia mahdollisuuksia ja luoneet yhteyksiä globaalilla tasolla. Yhteistyötä on tehty muiden älykaupunkien kanssa ja benchmarkkaus kansainvälisten toimijoiden kanssa on tukenut kehitystyötä. Älykaupunkiratkaisut ovat laajentuneet yhä laajemmin kaupunkitasolle, esimerkiksi Vapriikin kautta. Muutosta tukevat myös vahvistuneet kv-suhteet ja YK:n alaisen ITU:n kanssa syntyneet yhteydet. Vahvistunut kansainvälinen asema on näkynyt Tampereen nousuna älykaupunkirankingeissa, erittäin korkeana rahoitushakemusten läpimeno-osuutena, kansainvälisenä yhteiskehitysprojektina Microsoftin kanssa sekä saavutettuina palkintoina.

Esimerkkejä kehitetyistä ratkaisuista kaupungin eri palveluissa

- Tampereen Pulssi -palvelu: keskustan ihmisvirtojen ennakointi yrittäjille tunneittain kuukautta etukäteen (palvelulla yli 600 käyttäjää)
- Uusia työvälineitä kansainvälisen osaamisen palveluihin osaamisen tunnistamisen ja työllistymisen tueksi
- Digitaalisten kaksosten hyödyntäminen kouluympäristön turvallisuuden kehittämisessä sekä kaupunkisuunnittelussa
- Yhteiskehitys Microsoftin innovaatioyksikön (ISE) kanssa fyysisen ja virtuaalisen todellisuuden yhdistämiseksi palvelussa: VIP Tampere - reaaliaikaiseen paikkatietoon perustuva opastus ja personoidut suositukset mobiilissa tapahtumakävijöille (POC-versio, 2/2026)

Keskeiset onnistumiset

- Yhteistyö tiivistyi ja toimintakulttuuri uudistui: siilot madaltuivat, rohkeat kokeilut vakiintuivat ja digikyvykkyudet kasvoivat johdon tuella. Yhteistyö vahvistui, kulttuuri uudistui ja rohkeus kasvoi
- Tampere nousi älykaupunkien kärkeen: brändi vahvistui palkinnoilla, ranking-sijoituksilla ja kasvavalla yhteistyökiinnostuksella. Tampere vahvisti asemaansa älykaupunkien kärjessä
- Elinkeinoelämä ja ekosysteemi vahvistuivat: investoinnit, vienti ja uudet palvelut kasvoivat alueen AI-ekosysteemissä. Elinkeinoelämä vahvistui ja uudet palvelut kasvoivat teknologiateollisuudessa
- Kansainväliset kumppanuudet vahvistivat kaupunkia ja avasivat uusia mahdollisuuksia globaalissa murroksessa sekä lisääntyneen ulkoisen rahoituksen että vaikutusmahdollisuuksien kautta. Tampereen kansainvälinen asema vahvistui
- Oikea-aikaisuus ja rohkeus avasivat ovia suuriin projekteihin, ja määrätietoisuus piti kehityksen liikkeessä. Rohkeasti oikea-aikainen kehitysohjelma

Älykaupunkikehitys luontevaksi osaksi kaupunkibrändiä TAMPERE. FINLAND

Hyötytavoitteiden toteutuminen ohjelman jälkeen

1. *Organisaation sisäinen muutos ja yhteinen päämäärä*

Kehitysohjelman aikana syntyi palvelualueiden ja organisaatioiden välistä yhteistyötä data- ja tekoälykehityksessä, joka on alkanut juurtua osaksi organisaation toimintakulttuuria. Kehitysohjelman aikana osaaminen on tuotu osaksi koko kaupunkiorganisaatiota ja digitalisaatio on tullut läpileikkaavammin osaksi johtamista. Kehitysohjelman aikana kaupungille on luotu Tampereen kaupungin datastrategia, Tampereen kaupungin digitiekartta 2026-2029 ja ensimmäinen Tampereen kaupungin digivisio.

2. *Projektit toimivat siltana*

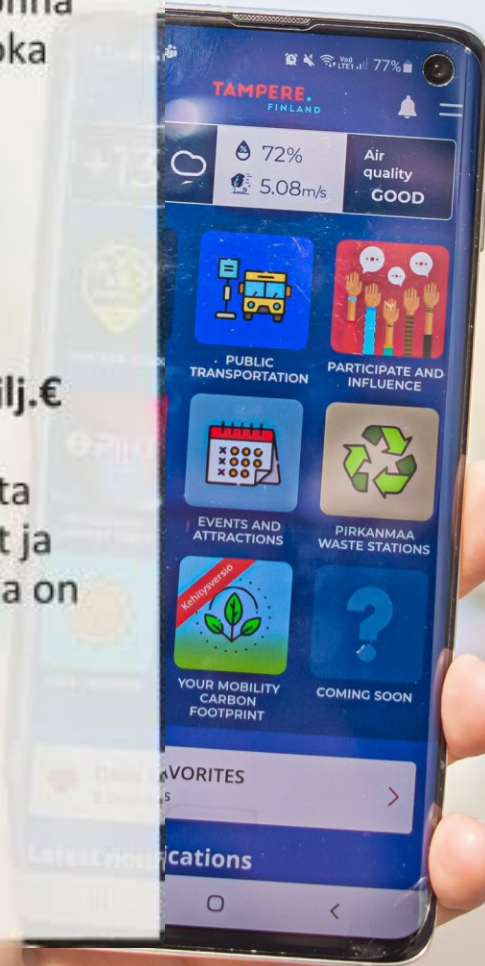
Kehitysohjelman aikana käynnistyneet projektit toimivat sillanrakentajina mm. kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumisessa kehitysohjelman päättymisen jälkeen. Käynnissä olevat projektit luovat ensimmäisiä citiverse-toimintoja ja tuovat tekoälyä lähemmäksi ihmisiä.

3. *Kilpailukyvyyn ja elinkeinopolitiikan kehittäminen*

Elinvoiman palvelualueelle perustettiin uusi elinkeino- ja innovaatiopolitiikka -palveluryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa varmistaa elinkeinostrategian mukaisten tavoitteiden eteenpäin vieminen sekä ylläpitää kaupungin kilpailukykyä ja vahvistaa alueen elinkeinopolitiikkaa.

Ohjelman kustannukset

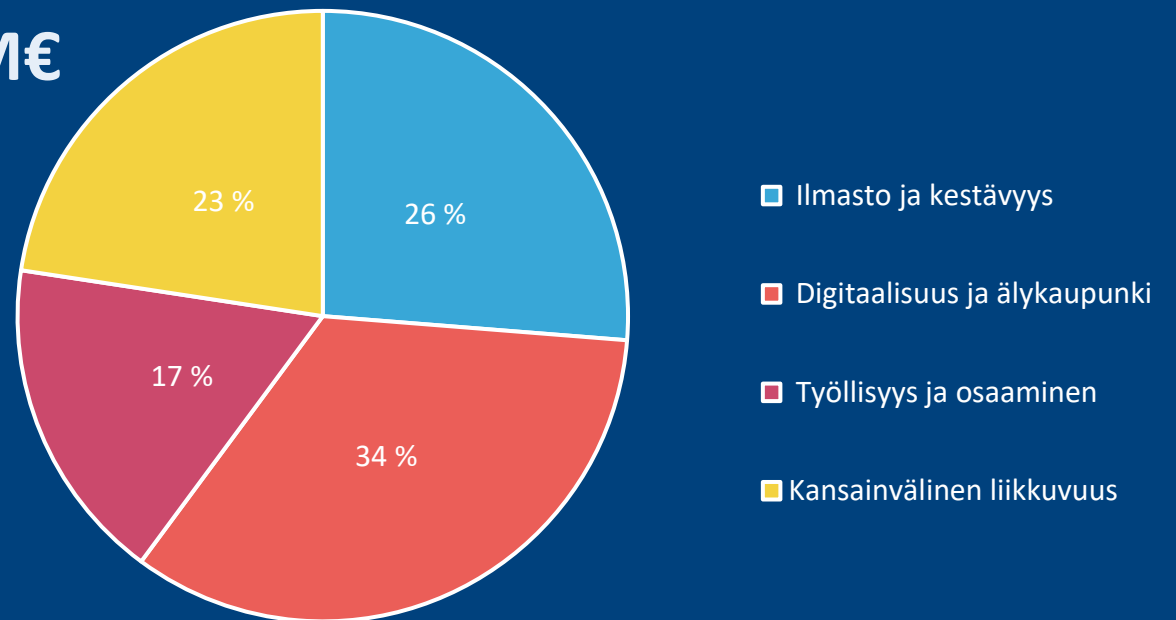
- Kehitysohjelman budjetti on jokaisena toimintavuonna ollut n. 1,3 milj. € ja sen rajoissa on pysytty lähes joka vuonna
 - 2022: 1,279 milj. € / 1,036 milj. € (toteuma)
 - 2023: 1,290 milj. € / 1,341 milj. € (toteuma)
 - 2024: 1,308 milj. € / 1,269 milj. € (toteuma)
 - 2025: 1,308 milj.€ / 1,178 milj. € (toteuma)
- Yhteensä budjetoitu 5,185 milj. € / toteuma 4,824 milj.€**
- Lisäksi jokaisen lippulaivan rahoitus on tullut omista yksiköistä, rahoituksella on katettu henkilöstökulut ja suurin osa toiminnoista. Kehitysohjelman budjetilla on tuettu lippulaivojen yksittäisiä hankintoja
 - Ulkoista rahoitusta haettiin systemaattisesti ja menestyksekkäästi ohjelmakauden ajan

Tampereen kaupungin ulkoinen rahoitus teemoittain

- Digitaalisuus ja älykaupunki 4,4 M€
- Ilmasto ja kestävyys 3,4 M€
- Kansainvälinen liikkuvuus 2,9 M€
- Työllisyys ja osaaminen 2,2 M€

Myönnetty rahoitus

Huomiona: EU-rahoitteiset projektit edistävät usein useampaa teemaa yhtäaikaaisesti

Lähde: Tampereen kaupungin projektitoimisto, tilanne 30.12.2025

Kansainvälisen yhteistyön merkitys

Kansainvälinen yhteistyö tekee Tampereesta älykkään ja vetovoimaisen

- Globaalit toimijat ohjaavat kehitystä ja vaikutukset näkyvät kaikilla toimialoilla
- Älykaupungit ja *citiverse* kehittyvät nyt. Kehittämisen painopiste on kaupungeissa
- Ilman kv-yhteistyötä Tampereen houkuttelevuus, investoinnit, palveluiden laatu ja uudet työpaikat jäävät jälkeen
- Uudet ratkaisut kuten esim. sirut ja kaksoiskäyttöteknologiat tarjoavat mahdollisuuksia – **ajankohta on otollinen**

Kansainvälinen yhteistyö tuo maailman Tampereelle ja Tampereen maailmalle

1. Kansainväliset toimijat ja verkostot

- Kumppanuudet globaalien yritysten ja organisaatioiden kanssa tuovat uudet ratkaisut Tampereelle
- Kv-verkostot (esim. ITU, Eurocities, Barcelona Smart City Expo) tarjoavat tiedonvaihtoa, yhteisiä avauksia ja jopa rahoituskanavia

2. Paikalliset toimijat ja alueellinen elinvoima

- Yhteistyö paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa vahvistaa alueellista elinvoimaa
- Tehtävänä on kytkeä kv-toimijat ja paikalliset toimijat samaan kokonaisuuteen
- Kv-yhteistyö on sekä eurooppalaista että globaalia – tuomme näkökulmia muualta ja viemme omaa osaamistamme maailmalle

Kansainvälinen yhteistyö edellyttää verkostoja, ennakkointia ja kumppanuuksia

Verkostat ja läsnäolo

- Jatkuvaa vuorovaikutusta, verkostojen rakentamista ja ylläpitoa
- Kasvokkaisia tapaamisia ja läsnäoloa siellä, missä muut ovat (messut, expot, verkostat)
- tamperelaisten maine; rohkea, luotettava ja aikaansaava kumppani, on rakennettu pitkäjänteisellä työllä

Ennakoiva ja strateginen projektityö

- Valmistelu alkaa ennen rahoitushakua – vaikutetaan sisältöihin jo suunnitteluvaiheessa
- Asiantuntijoiden keskinäinen tuntemus mahdollistaa vahvat konsortiot
- Projektien tulokset jalkautetaan osaksi kaupungin strategiaa ja palveluiden kehittämistä

Rahoitus ja kumppanuudet kasvun moottoreina

- Ulkoinen rahoitus on kehittämisen ja kasvun keskeinen edellytys
- Hyviin kansainvälisiin konsortioihin pääseminen edellyttää valmiita kontakteja ja aktiivista verkostotyötä
- Luotettava ja aktiivinen kumppani saa lisää kutsuja uusiin hankkeisiin ja avauksiin

Opit ohjelman toteuttamisesta ja johtamisesta

- Muutos syntyy rohkeasta kokeilukulttuurista, johdon tuesta ja tiiviistä yhteistyöstä yli organisaatiorajojen.
- Selkeä visio ja yhteinen päämäärä ohjaavat onnistumaan ja mahdollistavat osaamisen kasvun. Visio ja päämäärä saavat tuntua aluksi vaikeilta.
- Kansainväliset kumppanuudet ja jatkuva oppiminen ovat kriittisiä uudistumiskyvylle sekä kilpailukyvyllä.
- ***Kehitysohjelma on kehitysohjelma***
 - *Kehitysohjelma on väline uuden oppimiseen ja käynnistämiseen, organisoituminen jatkuvaksi toiminnaksi ja hyötytavoitteiden saavuttaminen ohjelman jälkeen tapahtuu osana kaupungin jatkuvaa perustoimintaa*

Liitteet

Tehtyä perustaa kaupungin digitaalisen muutoksen ja edelläkävijyyden vahvistamiseksi:

- Tampereen kaupungin tekoälyn eettiset periaatteet
- Tampereen seudun datatalouden kiihdyttäminen
- Tampereen kaupunki - Esiselvitys digitaalisten kaksosten ja kaupunkitietomallin hyödyntämisestä
- Tampere Metaverse vision 2040 ja systeeminen Citiverse-hankkeiden portfoliohallinta -työkalu
- Tampereen kaupungin digivisio 2035
- Kyvykkyysskompassi-malli
- Muutostoimisto-malli
- Digikehittämisprojektien hyötyarvioinnin toimintamallin parantaminen
- Tiilikaupunki 5.0 whitepaper
- Ohjelmasuunnitelma

KIITOS